

Korte studies in Mattheüs (112)

De Bergrede (17)

We zijn aangekomen in een stukje van de Bergrede, dat nogal eens verkeerd begrepen wordt. Dat we het onderwijs van de Heere nogal eens misverstaan heeft dikwijls als oorzaak dat we Hem hetzelfde willen laten zeggen als wat Paulus in Zijn brieven schrijft; maar dat klopt niet. Dat kan ook niet.

Nogmaals ga ik de tekst aanhalen uit Paulus' brief aan de Romeinen waarin Hij de missie van de Heere verklaart.

'En ik zeg dat Jezus Christus een dienaar van de besnijdenis is geworden ter wille van de waarheid van God om de beloften aan de vaders te bevestigen en opdat de heidenen God zouden verheerlijken vanwege de barmhartigheid, zoals geschreven staat: Daarom zal Ik u belijden onder de heidenen en Uw naam lofzingen.' (Rom. 15:8, 9; lees ook 10 tot en met 13).

De Heere is gekomen om Zijn plan met Israël en de volken uit te voeren. Dat was Zijn missie. Dat kon niet anders dan dat Hij eerst een Dienaar van de besnijdenis zou worden, of met de woorden van Paulus in Galaten, dat Hij onder de wet zou komen (Gal. 4:4). Vergeet niet dat Zijn positie volledig is veranderd door Zijn dood en opstanding en zo is ook onze positie een totaal andere dan die van degenen aan wie de woorden van de Bergrede zijn gericht. Immers wij, gelovigen uit de heidenen, zijn met Hem gestorven en begraven en opgewekt tot een nieuw leven. Als we dit écht begrijpen, als we bij wijze van spreken, Paulus in Romeinen 6 na kunnen spreken, zullen we niet meer zeggen dat we onder de wet zijn en zullen we begrijpen dat we de Bergrede met onderscheid moeten lezen.

'Denk niet dat Ik gekomen ben om de Wet of de Profeten af te schaffen; Ik ben niet gekomen om die af te schaffen, maar te vervullen. Want voorwaar Ik zeg u: Totdat de hemel en de aarde voorbijgaan, zal er niet één jota of één tittel van de Wet voorbijgaan, totdat het alles geschied is. Wie dan een van deze geringste geboden afschaft en de mensen zo onderwijst, zal de geringste genoemd worden in het Koninkrijk der hemelen; maar wie ze doet en onderwijst, die zal groot genoemd worden in het Koninkrijk der hemelen. Want Ik zeg u: Als uw gerechtigheid niet overvloediger is dan die van de Schriftgeleerden en de Farizeeën, zult u het Koninkrijk der hemelen beslist niet binnengaan.' (Mat. 5:17-20).

Dit gedeelte staat niet op zichzelf. Feitelijk is het de inleiding tot de verzen 21 tot en met 48. Dit gedeelte laat zich onderverdelen in zes gedeelten, waarin de Heere laat zien hoe Hij de geboden 'doet en onderwijst' (vs. 19). Let op de volgorde: eerst doen dan onderwijzen.

Er waren veel misvattingen ontstaan door het traditionele onderwijs van de Schriftgeleerden en de Farizeeën. Over de honderden jaren van overlevering was Israël's godsdienst verworpen tot een stelsel geboden en verboden, die de leiders zelf niet eens wilden gehoorzamen. De Schriftgeleerden en Farizeeën onderwezen wel, maar deden niet (Mat. 23:3, 4); en wat ze onderwezen miste over het algemeen de kern.

Daarom zegt de Heere dat Hij de wet kwam vervullen: doen en onderwijzen. In de verzen daarna geeft Hij zes voorbeelden van wat er verkeerd was gegaan en zet Hij het onderwijs recht. Natuurlijk kwam de Heere, onder de wet, als een Dienaar van de besnijdenis, de wet niet afschaffen. Dat werd en wordt Hem voor de voeten geworpen, alsof Hij opeens iets heel nieuws kwam brengen. Ik hoop dat je er uit de vorige studies over de zaligspreekingen van overtuigd bent geraakt dat dit zeker niet het geval was. De Heere leefde en ademde de Tenach. Hij droeg de wet

in Zijn binnenste. Gehoorzaamheid aan Zijn Vader in de wetten van Israël was Zijn lust en Zijn leven.

Dus, samenvattend, als de Heere zegt dat Hij niet is gekomen om de wet af te schaffen, maar die te vervullen, dient dat een tweeledig doel.

1. Hij ontkracht de beschuldiging dat Hij iets heel nieuws kwam doen, of, zoals wel gezegd wordt dat Hij een nieuwe godsdienst kwam stichten.
2. Hij verklaart dat Hij kwam doen wat de Farizeeën en Schriftgeleerden niet deden, namelijk de Wet en de Profeten uitleggen en naleven zoals ze bedoeld waren.

De zes voorbeelden die de Heere noemt, verdelen zich in twee drietallen, gescheiden door het woordje *palin*, ‘wederom’¹.

‘U hebt gehoord [...] Maar Ik zeg u [...]’ (Mat. 5:21, 22).
Onenigheid tussen broeders.

‘U hebt gehoord [...] Maar Ik zeg u [...]’ (Mat. 5:27, 28)
Overspel.

‘Er is ook gezegd [...] Maar Ik zeg u [...]’ (Mat. 5:31, 32)
Echtscheiding.

‘Wederom hebt u gehoord [...] Maar Ik zeg u [...]’ (Mat. 5:33, 34)
Het breken van de eed.

‘U hebt gehoord [...] Maar Ik zeg u [...]’ (Mat. 5:38, 39)
Oog om oog, tand om tand.

‘U hebt gehoord [...] Maar Ik zeg u [...]’ (Mat. 5:43, 44)
Het liefhebben van de naaste.

We zullen de volgende studies eerst wat langer stilstaan bij de inleiding en daarna elk van deze zes gedeelten bestuderen.

¹ In de HSV vertaald met ‘verder’.